

WAT IN DE KLAS

Zóó staan de zaken!

DE TWEEDE WERELDOORLOG UIT DE KRANT

Voorbeeld van een krantenartikel. De meeste artikelen zijn af te beelden en op te slaan, zowel als facsimile als in de vorm van een door een optische lezer gegenereerde tekst.

Wat?

Een praktische opdracht over de Tweede Wereldoorlog. De leerlingen gaan op de historische krantenwebsite van de Koninklijke Bibliotheek op zoek naar de weerslag van gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog. Op de

site staat een groot aantal kranten en bladen die onder meer op trefwoord of op een combinatie van woorden doorzocht kunnen worden.

Voor wie?

4-havo en 5-vwo

Doel

De leerlingen oefenen met het construeren van een contemporair beeld van ingrijpende gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog aan de hand van artikelen in Nederlandse kranten en bladen uit die periode. Daarbij vergelijken ze de verschillende opvattingen van reguliere kranten, verzetsbladen en nationaalsocialistische lectuur.

Tijdvak

Tijd van wereldoorlogen

Lesduur

Minimaal zes lessen van ongeveer 45 minuten.

Instructie

De lessenserie sluit aan bij de behandeling van de Tweede Wereldoorlog. Globale kennis van de belangrijkste gebeurtenissen en processen uit de oorlog wordt bekend verondersteld. De eerste les is klassikaal. Daarin de instructie over het gebruik van de website kranten.kb.nl en de bespreking van de schriftelijke instructie.

Verdeel de klas vervolgens in tweetallen en laat elk tweetal een onderwerp kiezen uit een gegeven lijst (zie www.vgnkleio.nl).

Benadruk tijdens de instructie dat het werk aan deze opdracht in drie delen uiteenvalt:

- 1 Verdere verdieping in het gekozen onderwerp aan de hand van historische handboeken of artikelen en sites. Ook verdieping in de verschillende nationaalsocialistische kranten, verzetsbladen en reguliere kranten en bladen tijdens de oorlog is noodzakelijk.
- 2 Het zoeken en verzamelen van artikelen over het onderwerp, waarbij diversiteit in kranten en bladen voorop staat. Het aantal hangt af van de hoeveelheid beschikbare tijd, maar in ieder geval tien.

3 Het verwerken van het gevonden materiaal in een werkstuk van ongeveer tweeduizend woorden. Het werkstuk bevat een inleiding op het onderwerp en vervolgens een contemporair beeld aan de hand van passages uit de door de leerlingen geselecteerde artikelen.

Wat levert het op?

Een werkstuk waarin de leerlingen zich op basis van contemporaine bronnen inleven in de beperkte en gekleurde informatievoorziening tijdens de Tweede Wereldoorlog. Als er meer lessen beschikbaar zijn, kunnen ze op basis van hun werkstuk ook nog een presentatie geven.

Waarom?

Aan de hand van kranten en bladen tijdens de Tweede Wereldoorlog krijgen de leerlingen toegang tot de beperkte horizon van het dagelijks leven tijdens de oorlog. Ook worden ze geconfronteerd met propaganda van de nazi's of de NSB en leren ze die te duiden. Bovendien oefenen de leerlingen zich in het zoeken in grote databases en leren ze – met vallen en opstaan – te werken met gerichte zoekopdrachten.

Uitbreiding

Deze opdracht kan uitgebreid worden met onderwerpen uit de vooroorlogse periode en de eerste maanden na de bevrijding. Mogelijke onderwerpen zijn dan het aan de macht komen van Hitler, de boekverbranding in mei 1933, de Kristallnacht, de bouw van Kamp Westerbork, 'moffenmeiden', het afrekenen met NSB'ers en de terugkeer van Joden.

Voor de vooroorlogse periode zijn er natuurlijk geen verzetsbladen, voor de maanden na de bevrijding geen nationaalsocialistische lectuur. Bij de vooroorlogse periode zou dan bijvoorbeeld onderscheid gemaakt kunnen worden tussen liberale, communistische en nationaal-

socialistische bladen. Voor na de oorlog kan een vergelijking gemaakt worden tussen de 'teruggekeerde' gewone kranten en oud-verzetskranten.

Carel de Goeij, LIO-stagiair bij de sectie geschiedenis aan de Van der Capellen Scholengemeenschap in Zwolle.

Op www.vgnkleio.nl vindt u de volledige instructie voor leerlingen, een lijst met mogelijke onderwerpen en een lijst met een aantal namen van verschillende soorten kranten en bladen uit de oorlogsperiode. Voor een succesvolle instructie verdient het aanbeveling zelf eerst vertrouwd te raken met de zoekmogelijkheden die de site biedt.

De openingspagina van Het Joodsche Weekblad, 12 juni 1942.

